Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PEDRA CRUZ VILLALÓNA
přednesené dne 8. září 2015 [1]

Věc C-300/14

Imtech Marine Belgium NV
proti
Radio Hellenic SA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Hof van Beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách, Belgie)]

„Soudní spolupráce v občanských věcech — Nařízení (ES) č. 805/2004 — Evropský exekuční titul pro nesporné nároky — Podmínky potvrzení — Minimální normy použitelné na vnitrostátní řízení — Právo dlužníka na obhajobu — Článek 19 — Přezkum ve výjimečných případech — Funkce soudního kancléře“

1. Projednávaná věc je pro Soudní dvůr příležitostí k vůbec prvnímu podání výkladu čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004 [2] (dále jen „nařízení č. (ES) 805/2004“). V souvislosti s vytvořením evropského exekučního titulu pro nesporné nároky zavádí toto ustanovení soubor minimálních norem, které musí být v procesním právu každého členského státu dodrženy, aby mohlo být požádáno o přezkum rozhodnutí o nesporném nároku ve výjimečných případech, kdy dlužníkovi zabránily v popření nároku nebo v obhajobě okolnosti, které nezavinil. Hlavním cílem těchto minimálních norem je zaručit, že v každém případě bylo v členském státě původu dodrženo právo na obhajobu, které náleží dlužníkovi, proti němuž může být vykonáno rozhodnutí, které bylo potvrzeno jako evropský exekuční titul; v tomto ohledu je třeba brát v potaz, že při zrušení doložky vykonatelnosti nemohou soudy členského státu, v němž má být rozhodnutí vykonáno, podrobit takto potvrzené rozhodnutí žádnému druhu kontroly.

2. Okolnosti projednávané věci se konkrétněji vyznačují tím, že předkládající soud, který musí v řízení o opravném prostředku rozhodnout, zda lze soudní rozhodnutí vydané soudem prvního stupně potvrdit jako evropský exekuční titul, má pochybnosti ohledně toho, do jaké míry belgický právní řád skutečně splňuje minimální procesní normy zavedené nařízením č. 805/2004, zejména pak článkem 19 tohoto nařízení. V této souvislosti pokládá Soudnímu dvoru pět předběžných otázek a podle odpovědi na tyto otázky bude moci určit, zda belgický právní řád splňuje požadavky uvedené ve zmíněném článku 19 a zda je tedy v zásadě možné, aby byla rozhodnutí o nesporných nárocích vydávaná belgickými soudy potvrzována jako evropský exekuční titul.

1 — Původní jazyk: španělština.

2 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (Úř. věst. L 143, s. 15;. Zvl. vyd. 19/07, s. 38).

I – **Právní rámec**

A – *Unijní právo*

3. Jak je uvedeno v článku 1 nařízení č. 805/2004, účelem tohoto nařízení je „zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné nároky, aby byl stanovením minimálních norem umožněn volný pohyb rozhodnutí, soudních smírů a úředních listin ve všech členských státech, aniž by se v členském státě výkonu musela před uznáním a výkonem konat zprostředkující řízení“.

4. Z dvaceti šesti bodů odůvodnění, jež nařízení č. 805/2004 obsahuje, jsou pro účely projednávané věci relevantní následující body:

„[…]

(10) Pokud soud v členském státě vydal rozhodnutí o nesporném nároku v nepřítomnosti dlužníka, je zrušení jakýchkoli kontrol v členském státě výkonu nerozdílně spojeno s existencí dostatečné záruky respektování práva na obhajobu a jí podmíněno.

(11) Toto nařízení usiluje o podporu základních práv a bere v úvahu zásady uznávané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Zejména usiluje o zajištění plného respektování práva na spravedlivý proces uznaného článkem 47 Listiny.

(12) Pro řízení vedoucí k vydání rozhodnutí by měly být stanoveny minimální normy, aby bylo zajištěno, že dlužník bude o soudním řízení vedeném proti němu, o nutnosti své aktivní účasti v řízení, pokud chce popřít nárok, a o důsledcích své neúčasti informován včas a takovým způsobem, aby si mohl zajistit obhajobu.

[…]

(17) Soudy příslušné ke zkoumání plného dodržení minimálních procesních norem by měly v případě dodržení vydat vzorové potvrzení evropského exekučního titulu, který činí zkoumání a jeho výsledek transparentním.

(18) Ze vzájemné důvěry ve výkon spravedlnosti v členských státech vyplývá, že soud jednoho členského státu může předpokládat, že jsou splněny všechny podmínky pro potvrzení evropského exekučního titulu, aby mohlo být rozhodnutí vykonáno ve všech ostatních členských státech, i bez soudního přezkumu řádného používání minimálních procesních norem v členském státě, kde má být rozhodnutí vykonáno.

(19) Toto nařízení nestanoví pro členské státy povinnost přizpůsobit své vnitrostátní právní předpisy minimálním procesním normám v něm stanoveným. Podněcuje je tím, že umožňuje účinnější a rychlejší výkon rozhodnutí v jiných členských státech pouze tehdy, jestliže jsou tyto minimální normy splněny.“

5. Podle čl. 6 odst. 1 nařízení č. 805/2004:

„1. Rozhodnutí o nesporném nároku vydané v členském státě je po časově neomezené žádosti podané původnímu soudu potvrzeno jako evropský exekuční titul, pokud:

a) je rozhodnutí vykonatelné v členském státě původu a

b) rozhodnutí není v rozporu s pravidly soudní příslušnosti, která jsou stanovena v oddílech 3 a 6 kapitoly II nařízení (ES) č. 44/2001, a

c) soudní řízení v členském státě původu splnilo požadavky, které jsou stanoveny v kapitole III, pokud je nárok nesporný ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. b) nebo c), a

d) rozhodnutí bylo vydáno v členském státě, ve kterém má dlužník bydliště ve smyslu článku 59 nařízení (ES) č. 44/2001, v případech, kdy

— nárok je nesporný ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. b) nebo c) a

— souvisí se smlouvou, kterou uzavřela osoba, spotřebitel, za účelem, který nelze považovat za její obchodní či profesní činnost, a

— dlužníkem je spotřebitel.“

6. Podle čl. 12 odst. 1 nařízení č. 805/2004, který je úvodním ustanovením kapitoly III nadepsané „Minimální normy pro řízení o nesporných nárocích“, může být „[r]ozhodnutí o nároku, který je nesporný ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. b) nebo c), [...] potvrzeno jako evropský exekuční titul pouze v tom případě, že soudní řízení v členském státě původu splňuje procesní požadavky stanovené v této kapitole“.

7. Součástí kapitoly III je i článek 19 nařízení č. 805/2004, který je nadepsán „Minimální normy pro přezkum ve výjimečných případech“ a v němž se stanoví toto:

„1. Aniž jsou dotčeny články 13 až 18, může být rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul pouze v případě, že je dlužník podle práva členského státu původu oprávněn požádat o přezkum rozhodnutí, pokud

a) i) dokument o zahájení řízení nebo dokument s obdobnými účinky, případně předvolání k soudnímu jednání byly doručeny jedním ze způsobů stanovených v článku 14 a

ii) doručení nebylo bez jeho zavinění uskutečněno dostatečně včas, aby mohl připravit svou obhajobu,

nebo

b) dlužníkovi zabránila v podání námitky proti nároku vyšší moc nebo výjimečné okolnosti, které nezavinil,

pokud v obou případech jedná bezodkladně.

2. Tímto článkem není dotčena možnost členských států umožnit přezkum rozhodnutí za podmínek příznivějších, než jsou uvedeny v odstavci 1.“

B – *Vnitrostátní právo*

8. Belgisch Gerechtelijk Wetboek (belgický soudní řád; dále jen „BGW“) obsahuje níže uvedená ustanovení relevantní pro účely projednávané věci:

— Článek 50 BGW: „Propadné lhůty nemohou být zkráceny ani prodlouženy, a to ani se souhlasem smluvních stran, s výhradou případů a podmínek stanovených právními předpisy. V případě, že lhůta, kterou stanoví články 1048 a 1051 a čl. 1253c písm. c) a d) pro účely podání odvolání či námitky, začíná a končí o soudních prázdninách, prodlouží se do patnáctého dne následujícího soudního roku.“

— Článek 55 BGW: „Stanoví-li právní předpisy prodloužení lhůt udělených smluvní straně, která nemá v Belgii bydliště ani tam obvykle nepobývá a ani v této zemi neuvedla žádné bydliště pro účely doručování, budou tyto lhůty prodlouženy: 1) na patnáct dnů, pokud má smluvní strana bydliště v sousedním státě nebo ve Spojeném království Velké Británie; 2) na třicet dnů, pokud má bydliště v jiné zemi Evropy, a 3) a na osmdesát dnů, pokud má bydliště jinde ve světě.“

— Článek 860 BGW: „Procesní akty mohou být zrušeny pouze v případě, že jejich neplatnost výslovně stanoví právní předpisy, bez ohledu na to, jaká náležitost byla opomenuta či nedostatečně splněna. Propadnými lhůtami se rozumí pouze lhůty stanovené pro podání odvolání. Ostatní lhůty mohou být považovány za propadné, pouze pokud to stanoví právní předpisy.“

— Článek 1048 BGW: „Aniž jsou dotčeny lhůty stanovené v ustanoveních nadnárodní a mezinárodní povahy, námitku lze podat ve lhůtě jednoho měsíce, která začíná běžet ode dne, kdy bylo rozhodnutí doručeno, v souladu s čl. 792 druhým a třetím pododstavcem. Pokud meškající strana nemá v Belgii bydliště ani tam obvykle nepobývá a neuvedla v této zemi žádné bydliště pro účely doručování, lhůta pro podání námitky se prodlouží podle článku 55.“

— Článek 1051 BGW: „Aniž jsou dotčeny lhůty stanovené v ustanoveních nadnárodní a mezinárodní povahy, odvolání lze podat ve lhůtě jednoho měsíce, která začíná plynout ode dne, kdy bylo rozhodnutí doručeno, v souladu s čl. 792 druhým a třetím pododstavcem. Tato lhůta začíná plynout ode dne oznámení rozhodnutí i vůči straně, která podala návrh na doručení tohoto rozhodnutí. Pokud některá ze stran, jíž bylo doručeno rozhodnutí, nebo jež podala návrh na toto doručení, nemá v Belgii bydliště ani tam obvykle nepobývá a neuvedla v této zemi žádné bydliště pro účely doručování, lhůta pro podání odvolání se prodlouží podle článku 55. Totéž se uplatní i v případě, že některá ze stran, jíž bylo doručeno rozhodnutí podle čl. 792 druhého a třetího pododstavce, nemá v Belgii bydliště ani tam obvykle nepobývá a neuvedla v této zemi žádné bydliště pro účely doručování.“

II – **Spor v původním řízení a předběžné otázky**

9. Společnost Imtech Marine Belgium NV (dále jen „Imtech“), se sídlem v Belgii, poskytla společnosti Radio Hellenic, se sídlem v Řecku, různá plnění. Vzhledem k tomu, že Radio Hellenic nezaplatila částku 23 506,99 eura, kterou od ní Imtech požadovala, posledně jmenovaná společnost podala v Belgii proti Radio Hellenic žalobu, jejímž prostřednictvím se domáhala toho, aby bylo posledně jmenované společnosti v souladu s nařízením č. 805/2004 nařízeno tuto částku zaplatit, a to prostřednictvím rozsudku, který by byl potvrzen jako evropský exekuční titul. Soud prvního stupně, Rechtbank van Koophandel te Antwerpen (obchodní soud v Antverpách; Belgie), prohlásil návrhová žádání Imtech za přípustná a zčásti opodstatněná. Radio Hellenic, která se nedostavila k řízení, bylo uloženo zaplatit dlužnou částku (navýšenou o poplatek z prodlení, který byl ujednán prostřednictvím smlouvy uzavřené mezi oběma stranami, úroky z prodlení a náhradu nákladů řízení). Soud nicméně rozhodl, že rozsudek nelze potvrdit jako evropský exekuční titul, jak navrhla Imtech, neboť měl za to, že belgická právní úprava nesplňuje minimální procesní normy zavedené nařízením č. 805/2004. Proti odmítnutí potvrdit rozsudek vydaný v prvním stupni jako evropský exekuční titul se Imtech odvolala k Hof van Beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách).

10. Vzhledem k tomu, že existuje rozpor mezi belgickou judikaturou a belgickou právní teorií, konkrétně ohledně toho, zda belgický právní řád splňuje minimální normy pro přezkum ve výjimečných případech podle článku 19 nařízení č. 805/2004 – zejména pokud tak jako v projednávané věci byl dlužník odsouzen v nepřítomnosti a uplynula lhůta pro podání opravných prostředků proti rozsudkům vyneseným v nepřítomnosti, jež stanoví belgické právní předpisy – rozhodl Hof van Beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách) o přerušení řízení a o položení níže uvedených předběžných otázek Soudnímu dvoru:

„1) Jedná se o porušení článku 288 [SFEU], pokud se nařízení č. 805/2004 nepoužije přímo, neboť

— belgický zákonodárce neprovedl toto nařízení do belgického práva a

— belgický zákonodárce nepřevzal – přestože belgická právní úprava stanoví možnosti podat námitky a odvolání – úpravu řízení o přezkumu?

2) V případě záporné odpovědi, vzhledem k tomu, že je nařízení přímo použitelné, co se rozumí ‚přezkumem rozhodnutí' ve smyslu čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004? Musí být přezkumné řízení stanoveno pouze pro případ, že k doručení nebo sdělení předvolání/dokumentu o zahájení řízení došlo podle článku 14 nařízení č. 805/2004, tedy bez dokladu o přijetí dlužníkem? Neposkytují belgické právní předpisy prostřednictvím úpravy námitek v článku 1047 a násl. [BGW] a odvolání v článku 1050 a násl. [BGW] dostatečné záruky ke splnění kritéria pro ‚přezkumné řízení' podle čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004?

3) Poskytuje článek 50 [BGW], podle něhož lze propadné lhůty stanovené v čl. 860 odst. 2 a článcích 55 a 1048 [BGW] prodloužit v případech vyšší moci nebo výjimečných okolností, které nastaly nezávisle na vůli [dlužníka], dostatečnou ochranu ve smyslu čl. 19 [odst. 1] písm. b) nařízení č. 805/2004?

4) Je potvrzení evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky soudním rozhodnutím, o které je nutno požádat v dokumentu o zahájení řízení? Pokud ano, musí soudce potvrdit rozhodnutí jako evropský exekuční titul a soudní kancléř potvrzení osvědčit? Pokud ne, přísluší potvrzení rozhodnutí jako evropského exekučního titulu soudnímu kancléři?

5) Pokud potvrzení evropského exekučního titulu není soudním rozhodnutím, může žadatel, který nepožádal o evropský exekuční titul v dokumentu o zahájení řízení, dodatečně – tedy poté, co rozhodnutí nabylo právní moci – požádat o potvrzení evropského exekučního titulu soudního kancléře?"

11. Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr považoval odůvodnění uvedené předkládajícím soudem za nedostatečné, prostřednictvím žádosti o informace jej požádal, aby poskytl znění vnitrostátních ustanovení, na něž odkazoval v předkládacím usnesení, jakož i relevantní vnitrostátní judikaturu a další údaje související s druhou otázkou položenou v rámci druhé předběžné otázky a s pátou předběžnou otázkou. Hof van Beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách) poskytl požadované informace a vysvětlení.

12. Písemná vyjádření v projednávané věci předložily portugalská, belgická a polská vláda a Evropská komise.

III – **Analýza**

13. Z obecného pohledu je třeba uvést, že podle čl. 6 odst. 1 písm. c) a článku 12 nařízení č. 805/2004 může být takový rozsudek v nepřítomnosti, jaký byl vydán v projednávané věci, potvrzen jako evropský exekuční titul pouze pod podmínkou splnění minimálních požadavků stanovených v článku 13 a následujících výše uvedeného nařízení, jejichž cílem je zaručit, aby dlužník obdržel nezbytné informace o řízení a měl v každém případě možnost být vyslechnut a hájit se [3]. V tomto smyslu by měl být chápán i článek 19 zmíněného nařízení, jehož výkladu se týkají předběžné otázky položené Hof van Beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách).

A – *První předběžná otázka*

14. Prostřednictvím první předběžné otázky se předkládající soud táže, zda okolnost, že belgické právní předpisy možná nejsou přizpůsobeny ustanovením nařízení č. 805/2004, zejména co se týče stanovení řízení o přezkumu ve výjimečných případech, představuje porušení článku 288 SFEU, v němž se stanoví, že nařízení jsou závazná v celém rozsahu.

1. Hlavní argumenty účastníků řízení

15. Vedlejší účastníci řízení, kteří předložili vyjádření v souvislosti s touto první předběžnou otázkou, se shodují v tom, že nařízení č. 805/2004 neukládá členským státům povinnost stanovit ve svých právních řádech konkrétní řízení o přezkumu. Pokud v členském státě není takováto možnost stanovena, soudy tohoto státu nemohou potvrdit rozsudek jako evropský exekuční titul.

2. Posouzení

16. V bodě 19 odůvodnění nařízení č. 805/2004 se prohlašuje, že „[t]oto nařízení nestanoví pro členské státy povinnost přizpůsobit své vnitrostátní právní předpisy minimálním procesním normám v něm stanoveným“. I v článku 19 výše uvedeného nařízení je ostatně stanoveno, že „může být rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul pouze v případě, že je dlužník *podle práva členského státu původu* oprávněn požádat o přezkum rozhodnutí [4]“. Domnívám se proto, že nařízení č. 805/2004 neukládá povinnost přizpůsobit belgickou právní úpravu minimálním procesním normám v něm stanoveným. Bod 19 odůvodnění nařízení č. 805/2004 nicméně určitým způsobem „podněcuje“ k tomu, aby byla vnitrostátní právní úprava přizpůsobena minimálním procesním normám v něm stanoveným, a to tím, že umožňuje, aby byla rozhodnutí o nesporných nárocích, vydaná v členském státě původu, účinněji a rychleji vykonána v jiných členských státech, avšak pouze tehdy, jestliže jsou tyto minimální normy splněny, což znamená, že pokud k tomuto přizpůsobení nedošlo, nedošlo tím ani k nesplnění povinnosti ve smyslu článku 258 SFEU [5].

3 — Viz *per analogiam* rozsudek Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, v němž s odkazem na Úmluvu ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s.32; konsolidované znění Úř. věst. 1998, C 27, s. 1) Soudní dvůr uvedl, že „přestože cílem úmluvy je zajistit zjednodušení formalit, kterým podléhá vzájemné uznávání a výkon soudních rozhodnutí, tohoto cíle však nemůže být dosaženo oslabením práv obhajoby“ (bod 43). Viz rovněž rozsudek Debaecker v. Bouwman, 49/84, EU:C:1985:252, bod 10.

4 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska. „Členský stát původu“ je v čl. 4 bodě 4 nařízení č. 805/2004 definován jako „členský stát, v němž bylo vydáno rozhodnutí […] a v němž došlo k […] potvrzení jako evropského exekučního titulu“.

5 — V předkládacím usnesení se uvádí, že proti Belgii bylo zahájeno řízení o nesplnění povinnosti, avšak z vyjádření Komise (bod 27) vyplývá, že toto nesplnění povinnosti se netýká nepřizpůsobení belgického právního řádu minimálním procesním normám stanoveným v článku 12 a následujících nařízení č. 805/2004 (včetně článku 19 tohoto nařízení), nýbrž mimo jiné toho, že Belgie potvrzuje soudní rozhodnutí jako evropské exekuční tituly i přesto, že neoznámila Komisi v souladu s čl. 30 odst. 1 výše uvedeného nařízení, že v belgickém právním řádu existuje řízení o přezkumu splňující požadavky stanovené v článku 19 nařízení. Řízení o nesplnění povinnosti je nyní přerušeno, a to až do doby, kdy se Soudní dvůr vyjádří k projednávané věci.

17. Navrhuji tedy odpovědět na první předběžnou otázku v tom smyslu, že pouhá okolnost, že vnitrostátní právní řád případně nestanoví zvláštní řízení o přezkumu podle článku 19 nařízení č. 805/2004, nepředstavuje porušení článku 288 SFEU.

B – *První a druhá otázka, položené v rámci druhé předběžné otázky*

18. Druhou předběžnou otázku, která sestává ze tří otázek, položil předkládající soud pouze pro případ záporné odpovědi na první otázku.

Vzhledem k tomu, že třetí část této druhé předběžné otázky se týká stejné problematiky jako třetí předběžná otázka, posoudím je společně. Nejprve tedy posoudím prví dvě části druhé předběžné otázky. Předkládající soud se zaprvé táže, co se má rozumět pojmem „přezkum rozhodnutí" ve smyslu čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004, a zadruhé, zda musí vnitrostátní právní řád stanovit řízení o přezkumu pouze pro případ, že k doručení předvolání k soudnímu jednání nebo dokumentu o zahájení řízení došlo bez dokladu o přijetí (článek 14 nařízení č. 805/2004).

1. Hlavní argumenty účastníků řízení

19. Portugalská vláda připomíná, že podle čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004 lze o přezkum rozhodnutí požádat v případě, že dlužník bez vlastního zavinění nemůže podat námitku proti nároku, a to ve dvou případech: zaprvé, pokud doručení dokumentu o zahájení řízení nebo předvolání k soudnímu jednání nebylo bez jeho zavinění uskutečněno dostatečně včas, aby mohl připravit svou obhajobu; a zadruhé, pokud dlužníkovi zabránila v podání námitky proti nároku vyšší moc nebo výjimečné okolnosti, které nezavinil. Připomíná, že členské státy nejsou povinny takovéto řízení o přezkumu ve svých právních řádech konkrétně stanovit, ale pokud tak neučiní, rozhodnutí přijatá soudy těchto států nemohou být potvrzována jako evropský exekuční titul.

20. Komise má za to, že k tomu, aby mohlo být soudní rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul, je nutné, aby vnitrostátní právní řád stanovil řízení o přezkumu pro oba dva případy uvedené v čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004. Znamená to tedy, že přezkum musí být stanoven zaprvé pro případy, kdy dokument o zahájení řízení nebo předvolání k soudnímu jednání byly dlužníkovi doručeny jedním ze způsobů stanovených v článku 14 nařízení č. 805/2004 (to jest, jak je uvedeno v nadpisu tohoto článku, „bez dokladu o přijetí"), přičemž toto doručení nebylo bez jeho zavinění uskutečněno dostatečně včas, aby mohl připravit svou obhajobu [písmeno a)]; zadruhé řízení o přezkumu se musí týkat i dalšího případu, kdy dlužníkovi zabránila v podání námitky proti nároku vyšší moc nebo výjimečné okolnosti, které nezavinil [písmeno b)], přičemž mezi tyto případy patří i doručení s dokladem (článek 13), které je stiženo nějakou vadou.

21. Komise uvádí, že oba opravné prostředky stanovené belgickým právním řádem, na něž předkládající soud odkazuje ve své předběžné otázce („podání námitky" a „podání odvolání"), stejně jako „mimořádný opravný prostředek v občanskoprávním řízení", který je stanoven v článku 1132 BWG (a o němž se předkládající soud ve svých předběžných otázkách nezmiňuje), nejsou způsobilé vyhovět minimálním požadavkům stanoveným v článku 19 nařízení č. 805/2004.

2. Posouzení

a) První otázka položená v rámci druhé předběžné otázky

22. Prostřednictvím první otázky položené v rámci druhé předběžné otázky se předkládající soud táže, co se má rozumět pojmem „přezkum rozhodnutí" ve smyslu čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004.

23. V tomto ohledu je třeba uvést, že nařízení nestanoví definici pojmu „přezkum rozhodnutí ve výjimečných případech“ a uvádí pouze to, že ve vnitrostátním právním řádu musí existovat nějaké řízení, jež dlužníkovi umožní, aby v případech uvedených v čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004 podal proti rozhodnutí námitku (podle odstavce 2 téhož článku dokonce i za podmínek příznivějších, než jsou uvedeny v odstavci 1).

24. Vzhledem k tomu, že toto řízení není v unijním právu nijak upraveno a že nařízení č. 805/2004 výslovně odkazuje na právní úpravu členského státu původu, se tedy členské státy mohou v tomto smyslu rozhodnout pro určitý druh řízení za předpokladu, že zvolené řízení v dostatečné míře dodržuje práva dlužníka na obhajobu a na spravedlivý proces (body 10 a 11 odůvodnění nařízení č. 805/2004). Domnívám se, že analogicky podle článku 18 výše uvedeného nařízení – a jak podle všeho vyplývá i z bodu 14 odůvodnění nařízení č. 805/2004 – dodržení práva dlužníka na obhajobu vyžaduje, aby byla dlužníkovi poskytnuta možnost úplného přezkumu rozhodnutí, který nebude omezen pouze na právní otázky [6].

b) Druhá otázka položená v rámci druhé předběžné otázky

25. Pokud jde o druhou otázku položenou v rámci druhé předběžné otázky týkající se možnosti použít řízení o přezkumu, které je stanoveno v čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004, na jiné případy než ty, v nichž bylo doručení dokumentu o zahájení řízení nebo předvolání k soudnímu jednání uskutečněno jedním ze způsobů stanovených v článku 14 zmíněného nařízení, musím nejprve poukázat na okolnost, že Soudní dvůr požádal předkládající soud, aby upřesnil, do jaké míry se spor v původním řízení takovéhoto případu skutečně týká. Předkládající soud odpověděl, že „spor v původním řízení se týká výlučně případu, kdy dlužník – bez ohledu na způsob doručení – nemá možnost meritorního ‚přezkumu‘ původního rozhodnutí v jakémkoli případě vyšší moci nebo výjimečných okolností, které nezavinil“. Předkládající soud tímto potvrdil, že okolnosti projednávané věci spadají v podstatě pod čl. 19 odst. 1 písm. b) nařízení č. 805/2004.

26. Přesto se však domnívám, že v té podobě, v jaké byla formulována, by druhá otázka položená v rámci druhé předběžné otázky měla být zodpovězena nezávisle na tom, do které ze situací uvedených v čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004 konkrétně spadají okolnosti, které vedly k původnímu řízení. Důvodem je to, že podle zmíněného ustanovení nemá potvrzení rozhodnutí jako evropského exekučního titulu záviset na tom, zda dlužník, jehož se týká některý z mimořádných případů popsaných v čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004, má nebo měl mít *konkrétní* možnost požádat o přezkum rozhodnutí, nýbrž na tom, zda v právním řádu členského státu původu *obecně* existuje „vhodný mechanismus“ (bod 14 odůvodnění), který mu umožní požádat v obou případech o úplný přezkum soudního rozhodnutí [7]. Tento mechanismus musí být nadto oznámen Komisi podle čl. 30 odst. 1 písm. a) výše uvedeného nařízení.

27. Ve prospěch takovéhoto posouzení hovoří i skutečnost, že v takových situacích, jaká nastala v projednávané věci, nemůže být soudu rozhodujícímu ve věci samé vždy známo, který z obou případů stanovených v čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004 se týká dlužníka, který se nedostavil k jednání, a proto v okamžiku, kdy soud rozhoduje o tom, zda má být vydané soudní rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul, musí existenci takovýchto opravných prostředků posoudit vždy z obecného pohledu, nikoli konkrétně.

6 — V tomto smyslu rovněž S. Pabst, „Art. 19 EG-VollstrTitel VO“, in T. Rauscher (vyd.):*Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht – Kommentar*. Sellier, 2010, bod 13.

7 — Mimo jiné viz S. Arnold, „VO (EG) 805/2004 – Art. 19“, in Geimer/Schütze, *Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen*, 2014, bod 1; S. Pabst, *op. cit.* (poznámka 6), bod 4, jakož i Kropholler/von Hein, „Art. 19 EuVTVO“, in *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. vyd., Frankfurt nad Mohanem: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, bod 5, a citovaní autoři.

28. K tomu, aby bylo možné potvrzovat rozhodnutí vydaná soudy členského státu jako evropské exekuční tituly, tedy z výše uvedených důvodů nepostačuje, aby právní řád členského státu stanovil řízení o přezkumu pouze pro případy, v nichž bylo doručení dokumentu o zahájení řízení nebo předvolání k soudnímu jednání vůči dlužníkovi uskutečněno jedním ze způsobů stanovených v článku 14 nařízení č. 805/2004, tj. bez dokladu o přijetí [samozřejmě vždy za předpokladu, že doručení nebylo bez zavinění dlužníka uskutečněno dostatečně včas, aby mohl připravit svou obhajobu, neboť se jedná o kumulativní podmínku stanovenou v čl. 19 odst. 1 písm. a) bodě ii) zmíněného nařízení] [8]. Kromě toho je totiž nezbytné, aby právní řád tohoto členského státu stanovil řízení o přezkumu i pro případ, že nastane situace uvedená v čl. 19 odst. 1 písm. b) zmíněného nařízení, tj. situace, v níž (a to i v případě doručení uskutečněných podle článku 13 nařízení č. 805/2004, tj. s dokladem o přijetí) dlužníkovi zabránila v podání námitky proti nároku vyšší moc nebo výjimečné okolnosti, které nezavinil.

C – *Třetí otázka položená v rámci druhé předběžné otázky a třetí předběžná otázka*

29. Prostřednictvím třetí otázky položené v rámci druhé předběžné otázky a prostřednictvím třetí předběžné otázky byl vznesen dotaz, zda způsob, jakým je ve vnitrostátním právu upraveno podání námitky a podání odvolání, včetně možnosti prodloužit lhůtu pro podání těchto opravných prostředků v případech vyšší moci nebo výjimečných okolností, splňuje požadavky, jež pro účely přezkumu ve výjimečných případech stanoví čl. 19 odst. 1 nařízení č. 805/2004.

1. Hlavní argumenty účastníků řízení

30. Polská vláda nejprve přezkoumala rozdíly mezi pojmy „vyšší moc“ a „výjimečné okolnosti, které nezavinil dlužník“ a na základě toho tvrdí, že možnost prodloužení propadných lhůt, jež nemohl dlužník dodržet z důvodu „vyšší moci“ nebo v důsledku výjimečných okolností, které nezavinil, poskytuje dostatečnou ochranu ve smyslu zmíněného článku 19.

31. Komise je toho názoru, že článek 50 BGW – v té podobě, jak jej vykládá belgická judikatura – zřejmě neumožňuje, aby byly stanovené lhůty (pro podání odvolání a pro podání námitky) prodlouženy takovým způsobem, který by byl v souladu s požadavky kladenými článkem 19 nařízení č. 805/2004, a to především proto, že pojem „vyšší moc“ je v belgickém právním řádu vykládán velmi striktně, takže nezahrnuje situace spadající pod pojem „výjimečné okolnosti“ ve smyslu zmíněného článku 19.

32. Belgická vláda navrhuje, aby byly první tři předběžné otázky zodpovězeny současně v tom smyslu, že dlužník má v Belgii v každém případě – a to i v případě vyšší moci nebo výjimečných okolností – možnost podat přiměřený a dostatečný opravný prostředek, a to způsobem, jaký požaduje nařízení č. 805/2004. Pokud jde o pojmy „vyšší moc“ a „výjimečné okolnosti, které nezavinil dlužník“, uvádí, že pojem „vyšší moc“, tak jak jej definuje belgický Hof van Cassatie (kasační soud), zahrnuje i „výjimečné okolnosti, které nezavinil dlužník“, a to ve všech případech, kdy nebylo dlužníku umožněno jednat a kdy byly takovéto okolnosti nepředvídatelné a nevyhnutelné. Kromě toho belgická vláda tvrdí, že pokud nebyl žalovaný upozorněn na existenci řízení a pokud mu nebylo doručeno soudní rozhodnutí, má možnost podat proti tomuto rozhodnutí námitku nebo odvolání počínaje okamžikem, kdy se o tomto rozhodnutí dozvěděl, dokonce i v případě, že již vypršela obvyklá lhůta pro podání takovýchto opravných prostředků, pod podmínkou, že bude jednat bezodkladně.

8 — Znění tohoto ustanovení není příliš jasné, neboť zavinění je doslovně vztaženo k doručení, které však v praxi naprosto nezávisí na vůli dlužníka, je-li uskutečněno bez dokladu. Logicky by se tedy mělo mít za to, že zavinění ze strany dlužníka se týká *okolností, za nichž je dlužník seznámen s obsahem rozhodnutí*, a že tedy toto zavinění může vzniknout například v případě, že dlužník z nedbalosti nekontroluje pravidelně svou poštu [v tomto smyslu viz S. Pabst, *op. cit.* (poznámka 6), bod 9, a S. Arnold, *op. cit.* (poznámka 7), bod 11; viz rovněž J. F. van Drooghenbroeck a S. Brijs: „La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen“, in G. de Leval a M. Candela Soriano (coords.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*. Brusel: Larcier, 2007, s. 249].

2. Posouzení

33. Z údajů, které poskytl předkládající soud, vyplývá, že belgický právní řád stanoví v podstatě dva způsoby, jimiž lze napadnout soudní rozhodnutí v takovém případě, jako je ten projednávaný: podání námitky, které je zvláště určeno pro účely napadení rozsudků vynesených v nepřítomnosti (článek 1047 a následující BGW), a podání odvolání (článek 1050 a následující BGW). Z článků 1048 a 1051 BGW, z nichž první se týká podání námitky a druhý podání odvolání, lze vyvodit, že lhůta pro podání těchto opravných prostředků trvá jeden měsíc ode dne, kdy bylo rozhodnutí doručeno, a podle článku 55 BGW ji lze prodloužit, pokud žalovaný nemá bydliště v Belgii. Jak uvádí předkládající soud, belgický Hof van Cassatie (kasační soud) vykládá článek 50 BGW v tom smyslu, že v případech vyšší moci lze lhůtu pro podání opravných prostředků prodloužit.

34. Především je třeba vycházet z toho, že výklad vnitrostátního práva je věcí předkládajícího soudu. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že „Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se v rámci řízení o předběžné otázce vyjadřoval k výkladu vnitrostátních ustanovení ani aby posuzoval, zda jejich výklad, který poskytuje předkládající soud, je správný“ [9]. Není v pravomoci Soudního dvora, aby „uplatnil“ pravidla unijního práva na konkrétní případ [10].

35. Znamená to tedy, že Soudnímu dvoru v projednávané věci přísluší, aby poskytl vnitrostátnímu soudu všechny nezbytné údaje týkající se obsahu článku 19 nařízení č. 805/2004 a požadavků, jež jsou v něm stanoveny, ale je na předkládajícím soudu, aby z výkladu, o nějž požádal, vyvodil důsledky a určil, zda vnitrostátní právní úprava splňuje minimální procesní normy stanovené ve výše uvedeném článku 19.

36. Jak jsem již uvedl výše, článek 19 nařízení č. 805/2004 spolu s ostatními ustanoveními kapitoly III tohoto nařízení zavádí soubor minimálních procesních norem, které musí být dodrženy v soudních řízeních členského státu původu, aby mohla být rozhodnutí o nesporných nárocích, jež vydávají soudy v tomto členském státě potvrzována jako evropské exekuční tituly. Mám-li být konkrétnější, výše uvedený článek 19 uvádí obě situace popsané v bodě 28 tohoto stanoviska. Jak jsem již uvedl, pouze v případě, že právní řád členského státu umožňuje dlužníkovi, aby v obou těchto situacích požádal o přezkum rozhodnutí o nesporném nároku, lze mít za to, že tento právní řád splňuje minimální normy pro přezkum ve výjimečných případech.

37. Situace uvedená v čl. 19 odst. 1 písm. a) nařízení č. 805/2004 má výslovně zahrnovat případy, v nichž byl dokument, na nějž by měl dlužník reagovat, doručen jedním ze způsobů stanovených v článku 14 tohoto nařízení, přičemž – jak uvádí bod 14 odůvodnění nařízení č. 805/2004 – společným rysem všech těchto způsobů je to, že nemohou zaručit, že se doručovaný dokument dostal ke svému adresátovi, tj. dlužníkovi, nýbrž poskytují v tomto ohledu jen velmi vysoký stupeň pravděpodobnosti. Může nicméně nastat situace, kdy k doručení dojde, a to dokonce i za podmínek stanovených v článku 13 (tj. s dokladem o přijetí dlužníkem), avšak dlužníkovi zabrání v podání námitky proti nároku vyšší moc nebo výjimečné okolnosti, které nezavinil, což je situace, která již spadá do působnosti čl. 19 odst. 1 písm. b) zmíněného nařízení. Kromě toho se může stát i to, že doručení je sice uskutečněno, ale nesprávným způsobem, v rozporu s minimálními normami zavedenými nařízením č. 805/2004.

9 — Z mnoha dalších rozsudků viz rozsudek Padawan, C-467/08, EU:C:2010:620, bod 22 a citovaná judikatura.

10 — Mezi jinými rozsudky Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, bod 21, a NLB Leasing, C-209/14, EU:C:2015:440, bod 25.

38. Právě okolnost, že doručení nebylo vůbec uskutečněno nebo bylo uskutečněno neúčinně, vedla k vydání rozsudku ve věci eco cosmetics a Raiffeisenbank St. Georgen [11], v němž Soudní dvůr podal výklad ustanovení, které má zjevně obdobnou povahu jako článek 19 nařízení č. 805/2004, a sice článku 20 nařízení č. 1896/2006 [12]. Zmíněný článek 20 upravuje přezkum evropského platebního rozkazu vydaného v řízení o evropském platebním rozkazu, a to pro účely výjimečných případů. Ve výše uvedeném rozsudku Soudní dvůr prohlásil, že pokud není evropský platební rozkaz doručen způsobem, který splňuje minimální normy stanovené v nařízení č. 1896/2006, neuplatní se řízení, jež jsou stanovena v tomto nařízení – mimo jiné i v článku 20 tohoto nařízení. V takovýchto případech nemá žalovaný skutečnou a opodstatněnou možnost podat proti tomuto platebnímu rozkazu odpor způsobem, který je stanoven v článku 16 zmíněného nařízení [13]. Vyjde-li vada týkající se doručení najevo až po prohlášení evropského platebního rozkazu za vykonatelný, žalovaný musí mít možnost namítnout tuto vadu prostřednictvím opravných prostředků, jež mu poskytuje vnitrostátní právo [14], takže pokud je tato vada náležitě prokázána, musí vést k neplatnosti tohoto prohlášení vykonatelnosti.

39. Úvahy, jež Soudní dvůr uvedl v rozsudku eco cosmetics a Raiffeisenbank St. Georgen [15] v souvislosti s článkem 20 nařízení č. 1896/2006, nelze nicméně podle mého názoru přenést na takové ustanovení, jako je článek 19 nařízení č. 805/2004, neboť jejich vzájemná podoba je pouze zdánlivá. Z výše uvedeného rozsudku vyplývá, že doručení, které nesplňuje minimální požadavky stanovené v nařízení č. 1896/2006, neposkytuje dlužníkovi možnost napadnout evropský platební rozkaz způsobem, který zmíněné nařízení stanoví právě k tomuto účelu, tj. podáním námitky. V takovýchto případech nemůže být řízení o přezkumu, které je stanoveno v článku 20 tohoto nařízení, dokonce ani zahájeno. V případě, že byl evropský platební rozkaz prohlášen za vykonatelný v důsledku toho, že žalovaný nemohl podat námitku, může být toto prohlášení napadnuto opravnými prostředky stanovenými vnitrostátním právem, na které odkazuje článek 26 nařízení č. 1896/2006 v souvislosti s veškerými procesními otázkami, jež nejsou konkrétně upraveny tímto nařízením, nikoli však opravnými prostředky stanovenými v článku 20 tohoto nařízení.

40. Článek 19 nařízení č. 805/2004 totiž na rozdíl od článku 20 nařízení č. 1896/2006 nezavádí ani neupravuje zvláštní řízení o přezkumu, jež by bylo součástí unijního práva [16], nýbrž zavádí soubor minimálních požadavků, jež musí procesní právo členských států (obecně) splňovat, aby mohla být rozhodnutí vydávaná soudy těchto států potvrzována jako evropské exekuční tituly [17]. V rámci nařízení č. 805/2004 platí, že pokud bylo doručení dokumentu, na nějž má dlužník reagovat, stiženo nějakou vadou – jak upozorňuje Komise, dokonce i v případě, že bylo využito některého ze způsobu doručení s dokladem o přijetí dlužníkem, jež jsou uvedeny v článku 13 nařízení č. 805/2004 – je článek 19 nařízení č. 805/2004 i nadále použitelný.

41. Mají-li být splněny minimální procesní požadavky stanovené článkem 19 nařízení č. 805/2004, není možné, aby byla v rámci opravných prostředků existujících ve vnitrostátním právu – zejména, nikoli však výhradně, v případech, kdy bylo doručení stiženo nějakou vadou – stanovena lhůta, která začíná plynout v okamžiku, kdy je doručen dokument, na nějž musí dlužník reagovat. Z různých důvodů může totiž nastat situace, kdy sice dojde k doručení, ale ani přesto nebude dlužník ve lhůtě stanovené podle vnitrostátního práva seznámen s obsahem doručeného dokumentu nebo se s ním bez vlastního

11 — C-119/13 a C-120/13, EU:C:2014:2144.

12 — Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu (Úř. věst. L 399, s. 1).

13 — Jak Soudní dvůr prohlásil v bodě 41 výše uvedeného rozsudku, „[p]okud však evropský platební rozkaz není doručen způsobem, který splňuje minimální normy stanovené v [nařízení č. 1896/2006], žalovaný […] nemá […] nutně veškeré užitečné informace, které by mu umožnily se rozhodnout, zda proti tomuto rozkazu podá, či nepodá odpor“. Tím je zpochybněna i platnost řízení závislých na uplynutí lhůty k podání odporu, mezi něž patří i řízení o přezkumu, které je stanoveno ve zmíněném článku 20.

14 — Rozsudek eco cosmetics a Raiffeisenbank St. Georgen, C-119/13 a C-120/13, EU:C:2014:2144, body 46 a 47.

15 — C-119/13 a C-120/13, EU:C:2014:2144.

16 — V tomto smyslu viz rovněž S. Pabst, *op. cit.* (poznámka 6), bod 3.

17 — V tomto duchu viz rovněž S. Arnold, *op. cit.* (poznámka 7), bod 4, který uvádí, že na rozdíl od článku 20 nařízení č. 1896/2006 nestanoví článek 19 nařízení č. 805/2004 žádný konkrétní dopad na posuzování žádosti o přezkum, kterou podá dlužník (tamtéž, bod 8).

zavinění neseznámí dostatečně včas, aby mohl připravit svou obhajobu. I předkládající soud v dodatečném upřesnění, jež poskytl na žádost Soudního dvora, ostatně připouští, že „se může stát, že lhůta k podání opravného prostředku uplyne dříve, než bude mít dlužník možnost tohoto prostředku využít".

42. Toto posouzení potvrzují i úvahy, jež uvedl Soudní dvůr (v souvislosti s čl. 34 odst. 2 nařízení č. 44/2001) [18] v rozsudku ASML [19] a podle nichž „k tomu, aby bylo možno mít za to, že žalovaný měl ‚možnost', ve smyslu čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001, využít opravného prostředku proti rozhodnutí pro zmeškání, musel znát obsah tohoto rozhodnutí takovým způsobem, aby se mohl v dostatečném předstihu připravit k účinnému uplatnění svých práv před soudem státu, v němž proběhlo původní řízení" [20], jakož i rozsudek Evropského soudu pro lidská práva vydaný ve věci Miragall Escolano a další [21], podle něhož „musí být právo na podání žaloby nebo opravného prostředku uplatňováno počínaje okamžikem, kdy se zainteresované osoby mohly skutečně seznámit se soudními rozhodnutími, jež jim ukládají nějakou povinnost nebo jež by mohla porušit jejich legitimní práva či zájmy".

43. Mám tedy za to, že minimální normy pro přezkum ve výjimečných případech nesplňuje taková právní úprava členského státu, která brání žalovanému v tom, aby požádal o přezkum rozhodnutí poté, co uplyne lhůta jednoho měsíce, která začíná plynout od okamžiku doručení, a nikoli od okamžiku, kdy se žalovaný seznámil s obsahem rozhodnutí. Zda je tomu ve vnitrostátním právním řádu skutečně tak, musí posoudit předkládající soud.

44. Co se týče otázky, zda možnost prodloužit v případě vyšší moci nebo výjimečných okolností nezaviněných dlužníkem propadné lhůty k podání opravných prostředků, jež jsou stanoveny v BWG, postačuje k tomu, aby byly splněny požadavky stanovené v čl. 19 odst. 1 písm. b) nařízení č. 805/2004, trvám na tom, že výklad vnitrostátního práva je věcí předkládajícího soudu. S ohledem na to, že kategorie „vyšší moci" a „výjimečných okolností", které nezavinil dlužník, jsou v čl. 19 odst. 1 písm. b) nařízení č. 805/2004 uvedeny samostatně, je totiž zjevné, že v tomto ustanovení jsou oba tyto pojmy vzájemně rozlišeny [22]. Podle mého mínění to znamená, že nařízení č. 805/2004 brání takové vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje prodloužit lhůty k napadení soudního rozhodnutí o nesporném nároku pouze v případě „vyšší moci" a nezohledňuje přitom jiné výjimečné okolnosti nezaviněné dlužníkem, jež mohou dlužníkovi zabránit v napadení nároku. Tento závěr je zcela v souladu s cílem umožnit, aby byla rozhodnutí potvrzována jako evropský exekuční titul pouze v případě, že v dostatečné míře zaručují práva dlužníka na obhajobu a na spravedlivý proces (viz body 10 a 11 odůvodnění nařízení č. 805/2004). Zda je tomu tak v případě zpochybněné vnitrostátní právní úpravy, musí posoudit předkládající soud.

45. Navrhuji tedy, aby byla třetí otázka položená v rámci druhé předběžné otázky i třetí předběžná otázka zodpovězeny v tom smyslu, že minimální normy pro přezkum ve výjimečných případech nesplňuje taková právní úprava členského státu, která brání dlužníkovi v tom, aby požádal o přezkum rozhodnutí poté, co uplynula lhůta jednoho měsíce, která začíná plynout od okamžiku doručení, a nikoli od okamžiku, kdy se dlužník skutečně seznámil s obsahem doručeného rozhodnutí. Přísluší předkládajícímu soudu, aby posoudil, zda vnitrostátní procesní právo, jakož i způsob, jakým jej

18 — Nařízení Rady (ES) ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42). Jak uvádí Komise, článek 19 nařízení č. 805/2004 plní obdobnou funkci jako čl. 34 odst. 2 nařízení č. 44/2001, takže výklad posledně jmenovaného ustanovení je relevantní i pro něj.

19 — C-283/05, EU:C:2006:787, bod 48.

20 — Viz rovněž rozsudek Debaecker v. Bouwman, 49/84, EU:C:1985:252: „to, zda bylo doručení uskutečněno dostatečně včas, aby mohla být připravena obhajoba, závisí na skutkovém posouzení, takže nemůže vyplývat ani z vnitrostátního práva původního soudu, ani z vnitrostátního práva dožádaného soudu" (bod 27).

21 — ESLP, rozsudek Miragall Escolano a další v. Španělsko ze dne 25. ledna 2000, ESLP 2000-I, p. 275, § 37.

22 — Znění, které bylo použito, se shoduje se zněním čl. 20 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1896/2006, u něhož již Soudní dvůr v usnesení Novontech-Zala kft., C-324/12, EU:C:2013:205, bod 24, potvrdil, že se jedná o dvě různé kategorie, přičemž uvedl, že je nutná „– s výjimkou případu vyšší moci – […] existence mimořádných okolností, v důsledku nichž žalovaný nemohl podat odpor proti pohledávce ve lhůtě, která byla za tímto účelem stanovena".

vykládají soudy členského státu, umožňují prodloužit lhůty k napadení soudního rozhodnutí o nesporném nároku nejen v případě vyšší moci, ale i v případě jiných výjimečných okolností nezaviněných dlužníkem, jež mohou dlužníkovi zabránit v napadení nároku, ve smyslu článku 19 nařízení č. 805/2004.

D – *Čtvrtá předběžná otázka*

46. Podstatou čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu představuje akt soudní povahy vyhrazený soudům, o který je nutno požádat v dokumentu o zahájení řízení, nebo zda může spadat do pravomoci soudního kancléře.

1. Hlavní argumenty účastníků řízení

47. Belgická vláda má za to, že potvrzení nepředstavuje akt soudní povahy, takže může spadat do pravomoci soudního kancléře.

48. Polská vláda uvádí, že s ohledem na zásadu procesní autonomie přísluší vnitrostátnímu právu, aby určilo, který orgán je oprávněn k potvrzování. Nemusí to být nutně soudce, podstatné je, aby byla dodržena zásada efektivity.

49. Podle mínění portugalské vlády výše uvedené nařízení nestanoví, že tím, kdo musí potvrzovat nesporný nárok jako evropský exekuční titul, musí být nutně soudce [23], nýbrž uvádí, že co se týče soudních rozhodnutí, musí být rozhodnutí o potvrzení považováno za akt soudní povahy, takže soud, který vydává rozhodnutí, má současně pravomoc i k tomu, aby ověřil, zda byly splněny požadavky, jež nařízení ukládá k tomu, aby mohlo být dané rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul: každé nařízení, jež umožňuje, aby byl konkrétní exekuční titul uznán automaticky a bez jakékoli další náležitosti, musí být nutně přijato soudcem [24].

50. Komise se nedomnívá, že by potvrzováním musel být nutně pověřen soudce, takže podle jejího názoru jej členské státy mohou uložit úředníkovi, který je zaměstnancem nižšího či vyššího soudu, pod podmínkou, že nebude ohrožena účinnost nařízení č. 805/2004 a že zúčastněným stranám nebudou ukládána další břemena. Komise má za to [25], že členské státy musí zajistit, aby měly osoby pověřené potvrzováním náležité právní vzdělání, které jim umožní provést objektivní hodnocení v souladu s nařízením.

23 — Bod 18 vyjádření portugalské vlády.

24 — Bod 15 vyjádření portugalské vlády.

25 — Bod 13 vyjádření Komise.

2. Posouzení

51. Článek 6 odst. 1 nařízení č. 805/2004 stanoví pouze to, že žádost o potvrzení rozhodnutí o nesporném nároku jako evropského exekučního titulu musí být podána „původnímu soudu[26]“, ponechává však „členským státům určitou míru flexibility, co se týče určení soudní příslušnosti[27]“. Právě na základě této „flexibility“ se Belgie rozhodla, že funkcí potvrzování v rámci nařízení č. 805/2004 nepověří soudce, nýbrž soudního kancléře[28].

52. Především se domnívám, že je třeba rozlišovat – což zřejmě činí i předkládající soud v rámci své předběžné otázky – mezi pojmy „potvrzení evropského exekučního titulu“ (článek 6 nařízení č. 805/2004) a „vydání potvrzení evropského exekučního titulu“ (článek 9 nařízení č. 805/2004)[29]. Domnívám se, že vydání potvrzení, k němuž dochází poté, co bylo přijato rozhodnutí týkající se potvrzení evropského exekučního titulu (což nutně obnáší i kontrolu splnění minimálních požadavků stanovených nařízení č. 805/2004), nemusí nutně představovat akt uskutečňovaný soudcem, což znamená, že jím lze pověřit soudního kancléře.

53. Ponecháme-li nyní stranou čistě gramatický argument, podle něhož nařízení č. 805/2004 odkazuje zásadně na „soud“ jakožto orgán pověřený potvrzováním[30], v souvislosti s potvrzováním mám vážné pochybnosti, zda může být takovýto přezkum svěřen soudnímu kancléři. Přezkum, který požaduje nařízení č. 805/2004, totiž není čistě formálním přezkumem, neboť s sebou nese také nutnost ověřit legalitu rozhodnutí, jež přijal soud, i průběhu řízení, a mimo jiné také zjistit, zda právo členského státu původu umožňuje provést přezkum za podmínek uvedených v článku 19 zmíněného nařízení, což jak vyplývá z informací poskytnutých předkládajícím soudem, je konkrétně v případě Belgie zřejmě předmětem hlubokých sporů na úrovni judikatury i právní teorie[31].

26 — Původní soud je v čl. 4 bodě 6 definován jako „soud, u kterého se koná řízení v době splnění podmínek stanovených v čl. 3 odst. 1 písm. a), b) nebo c)“.

27 — COM(2004) 90 final, bod 3.3.2, vyjádření k tehdejšímu článku 5 společného postoje, který přijala Rada za účelem přijetí tohoto nařízení.

28 — Učinila tak prostřednictvím ministerského oběžníku ze dne 22. června 2005 (*Moniteur belge* ze dne 28. října 2005, s. 47402). Velmi kriticky se k této volbě vyjádřili Kropholler/von Hein, „Art. 6 EuVTVO“, in *Europäisches Zivilprozessrecht*, 9. vyd.. Frankfurt nad Mohanem: Verlag Recht und Wirtschaft GmbH, 2011, bod 3 a citovaní autoři. V souvislosti s případem Belgie viz rovněž J. F. van Drooghenbroeck a S. Brijs, *Un titre exécutoire européen*, Brusel: Larcier, 2006, s. 14 a násl.; od týchž autorů „La pratique judiciaire au défi du titre exécutoire européen“, in G. de Leval a M. Candela Soriano (coords.), *Espace judiciaire européen. Acquis et enjeux futurs en matière civile*. Brusel: Larcier, 2007, s. 215 a násl., a P. Gielen, „Le titre exécutoire européen, cinq ans après: rêve ou réalité?“. *Journal des Tribunaux* 2010, s. 571. Celkový přehled belgické judikatury v této oblasti a praxe, kterou v Belgii uplatňují soudy a soudní kancléři v souvislosti s potvrzováním soudních rozhodnutí jako evropských exekučních titulů, in C. Vanheukelen, „Le titre exécutoire européen – Approche d'un praticien du droit“, in G. de Leval a F. Georges (dirs.): *Le Droit judiciaire en mutation. En hommage à Alphonse Kohl*. Lutych: Anthemis, 2007, s. 17 a násl.

29 — „Evropský exekuční titul nepředstavuje ‚zvláštní druh rozhodnutí', nýbrž ‚vlastnost' některých rozhodnutí, soudních smírů a dokumentů, o nichž bylo prohlášeno, že byla vydána v souladu s určitými požadavky, přičemž splnění těchto požadavků bylo potvrzeno v určitém dokumentu (=potvrzení evropského exekučního titulu), takže tato rozhodnutí, soudní smíry či dokumenty mohou mít na celém území Evropského společností stejnou vykonatelnou povahu, jakou mají v členském státě svého vydání […] Potvrzení evropského exekučního titulu […] je dokumentem potvrzujícím splnění výše uvedených podmínek a shrnujícím obsah daného pravomocného […] rozhodnutí […] Vlastnost evropského exekučního titulu je konstatována příslušným ‚potvrzením evropského exekučního titulu' “, [R. Gil Nievas a J. Carrascosa González, „Consideraciones sobre el Reglamento 805/2004, de 21 de abril de 2004, por el que se establece un título ejecutivo europeo para créditos no impugnados“, in A. L. Calvo Caravaca a E. Castellanos Ruiz (dirs.): *La Unión Europea ante el Derecho de la globalización*. Colex, 2008, s. 380 a 381].

30 — Viz rovněž bod 17 odůvodnění, který odkazuje na „[s]oudy příslušné ke zkoumání plného dodržení minimálních procesních norem“.

31 — Viz rovněž díla belgických autorů citovaná v poznámce pod čarou 28.

54. Pokud tedy existují tak výrazné rozepře týkající se otázky, zda vnitrostátní právo členského státu splňuje minimální normy stanovené výše uvedeným článkem 19, domnívám se, že o tom, zda bude určité rozhodnutí potvrzeno jako evropský exekuční titul, by měl rozhodovat výlučně soudce. Kromě toho je nutné vzít v potaz i skutečnost, že proti rozhodnutí o potvrzení nelze podat žádný opravný prostředek, jak se stanoví v čl. 10 odst. 4 nařízení č. 805/2004[32], a že soudy členského státu, kde má být rozhodnutí vykonáno, nebudou moci přezkoumat, zda byly v členském státě původu splněny minimální procesní normy[33].

55. S ohledem na výše uvedené úvahy a konkrétně s cílem zaručit – zvláště za takových okolností, kdy existuje tak jako v projednávané věci hluboká polemika na úrovni judikatury – plné dodržení práv dlužníka na obhajobu a na spravedlivý proces, jež jsou uznána v článku 47 Listiny, se tedy domnívám, že rozhodnutí o potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu musí být vyhrazeno soudci, aniž je přitom dotčena možnost pověřit soudního kancléře vydáním příslušného potvrzení.

56. Co se týče otázky, zda o potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu je nutno požádat v dokumentu o zahájení řízení (závěr první části čtvrté předběžné otázky), článek 6 nařízení č. 805/2004 stanoví, že rozhodnutí o nesporném nároku vydané v členském státě je po *časově neomezené* žádosti podané původnímu soudu potvrzeno jako evropský exekuční titul. Jak uvádí Komise, bylo by nelogické požadovat, aby byla žádost o potvrzení podána současně s dokumentem o zahájení řízení (i když je samozřejmě možné podat žádost v této fázi), neboť v tomto okamžiku ještě nemůže být známo, zda bude vůbec proti nároku podána námitka, a zda tedy bude rozhodnutí vydané po ukončení tohoto řízení splňovat požadavky nezbytné k tomu, aby mohlo být potvrzeno jako evropský exekuční titul.

57. Navrhuji tedy Soudnímu dvoru, aby na čtvrtou předběžnou otázku odpověděl v tom smyslu, že rozhodnutí o potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu musí být vyhrazeno soudci, aniž je přitom dotčena možnost pověřit soudního kancléře vydáním příslušného potvrzení.

E – *Pátá předběžná otázka*

58. Pátá předběžná otázka, která byla položena pro případ, že potvrzení evropského exekučního titulu nemá být považováno za akt soudní povahy, se týká toho, v jakém okamžiku má být o toto potvrzení požádáno. Konkrétněji jde o to, zda lze o potvrzení evropského exekučního titulu požádat poté, co soudní rozhodnutí, jež má být potvrzeno, již nabylo právní moci.

59. Vzhledem k odpovědi podané na čtvrtou otázku není třeba poskytnout odpověď na pátou otázku.

60. Pro případ, že Soudní dvůr nepřijme můj návrh týkající se čtvrté předběžné otázky, je třeba vzít v úvahu okolnost, že v projednávané věci byl předkládající soud požádán, aby potvrdil, zda ve sporu v původním řízení skutečně došlo k tomu, že žalobce nepožádal o potvrzení rozsudku v dokumentu o zahájení řízení. Vzhledem k tomu, že předkládající soud potvrdil, že žadatel se skutečně v dokumentu o zahájení řízení domáhal toho, aby byl vydaný rozsudek potvrzen jako evropský exekuční titul, mám za to, že na pátou předběžnou otázku v každém případě není namístě odpovídat, neboť je pouze hypotetická.

32 — Potvrzení evropského exekučního titulu může být pouze opraveno, pokud jsou z důvodu věcné chyby nesrovnalosti mezi rozhodnutím a potvrzením [čl. 10 odst. 1 písm. a) nařízení č. 805/2004], nebo zrušeno, pokud bylo uděleno zřejmě nenáležitě s ohledem na požadavky stanovené v tomto nařízení [čl. 10 odst. 1 písm. b) nařízení č. 805/2004].

33 — Bod 18 odůvodnění nařízení č. 805/2004.

IV – **Závěry**

61. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Hof van Beroep te Antwerpen (odvolací soud v Antverpách) následovně:

„1) Pouhá okolnost, že vnitrostátní právní řád případně nestanoví zvláštní řízení o přezkumu podle článku 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky, nepředstavuje porušení článku 288 SFEU.

2) K tomu, aby bylo možné potvrzovat rozhodnutí vydaná soudy členského státu jako evropské exekuční tituly, nepostačuje, aby právní řád tohoto členského státu stanovil, že o přezkum lze požádat, pokud bylo doručení dokumentu o zahájení řízení nebo předvolání k soudnímu jednání vůči dlužníkovi uskutečněno jedním ze způsobů stanovených v článku 14 nařízení č. 805/2004 a pokud byly splněny ostatní požadavky stanovené v čl. 19 odst. 1 písm. a) zmíněného nařízení. Je rovněž nezbytné, aby právní řád tohoto členského státu umožnil přezkum i pro případ, že nastane situace, kdy dlužníkovi (a to i v případě doručení uskutečněných podle článku 13 nařízení č. 805/2004) zabrání v podání námitky proti nároku vyšší moc nebo výjimečné okolnosti, které nezavinil. Řízení, pro nějž se členský stát rozhodne, musí v dostatečné míře dodržovat práva dlužníka na obhajobu a na spravedlivý proces a umožňovat úplný přezkum rozhodnutí, který nebude omezen pouze na právní otázky.

3) Minimální normy pro přezkum ve výjimečných případech nesplňuje taková právní úprava členského státu, která brání dlužníkovi v tom, aby požádal o přezkum rozhodnutí poté, co uplyne lhůta, která začíná plynout od okamžiku doručení, a nikoli od okamžiku, kdy se dlužník skutečně seznámí s obsahem doručeného rozhodnutí. Přísluší předkládajícímu soudu, aby posoudil, zda vnitrostátní procesní právo, jakož i způsob, jakým jej vykládají soudy členského státu, umožňují prodloužit lhůty k napadení soudního rozhodnutí o nesporném nároku nejen v případě vyšší moci, ale i v případě jiných výjimečných okolností nezaviněných dlužníkem, jež mohou dlužníkovi zabránit v napadení nároku, ve smyslu článku 19 nařízení č. 805/2004.

4) Rozhodnutí o potvrzení soudního rozhodnutí jako evropského exekučního titulu musí být vyhrazeno soudci, aniž je přitom dotčena možnost pověřit soudního kancléře vydáním příslušného potvrzení.

5) Na pátou předběžnou otázku není namístě odpovídat.“